

Det söm(n)lösa anhörigskapet

Elite hotell Karlstad 251024

**SÄFFLE
KOMMUN**

**ARVIKA
KOMMUN**

Forshaga kommun

Dela tankar i chatten

Daniel Schützer

Regionråd, ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden

Hur blir det när livet ställs på sin spets?

Matz Lindell Anhörig
Ingrid Lindholm Nationellt kompetenscentrum anhöriga
(NKA)

Hur påverkas anhöriga när vården flyttar in i hemmet?

Helena Henningsson
Handläggare Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

När vården flyttar hem

Det söm(n)lösa anhörigskapet

Karlstad, 24 oktober 2025

Helena Henningson, SKR

Samhälle och välfärd i förändring

Kunskap – vi vet mer idag än i går

Medicinteknisk utveckling

Digitala lösningar

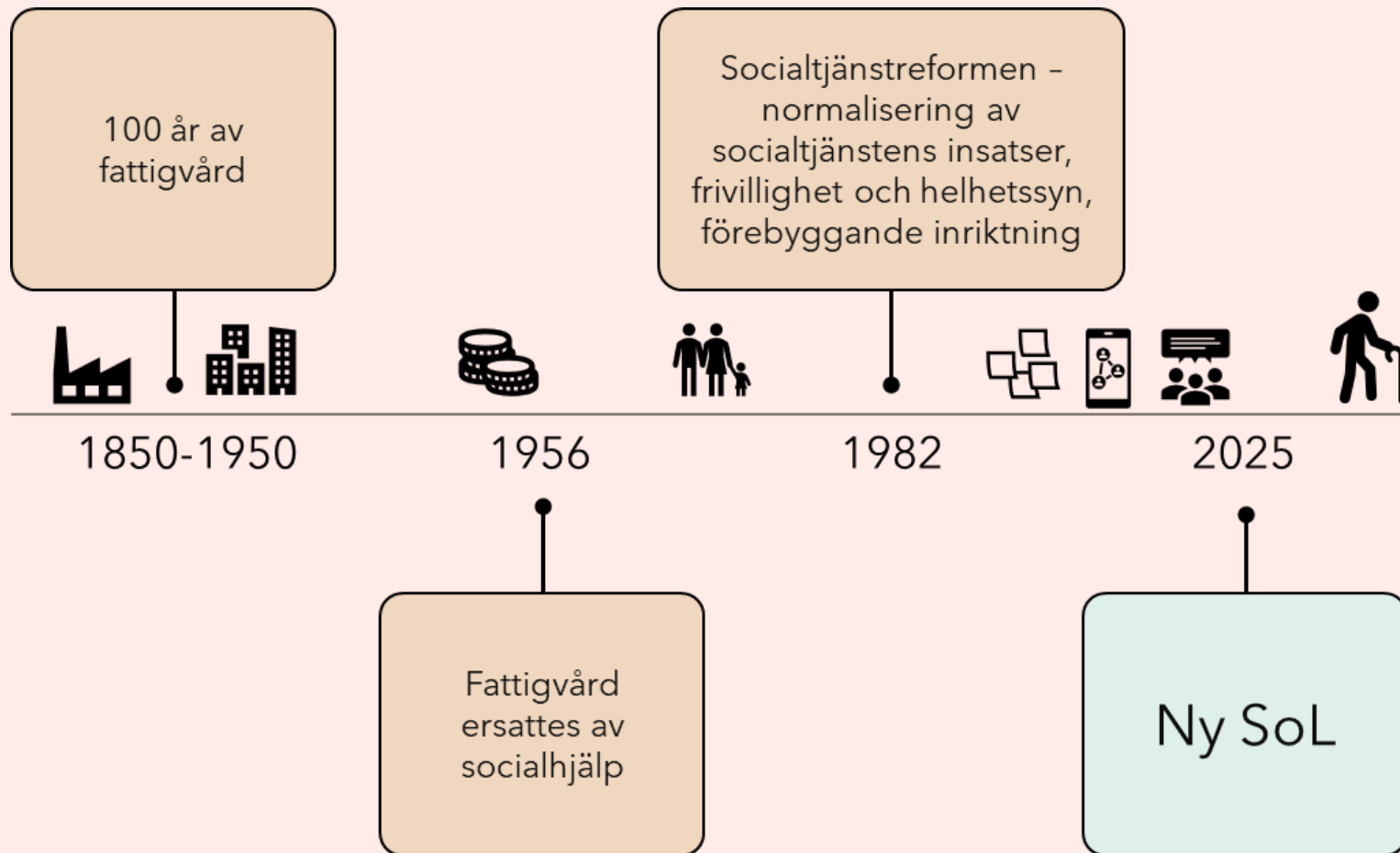

Färre vårdplatser

Samhällsutveckling

Ett samhälle i ständig rörelse

Ett hem

Mentalsjukhus

Vårdhem

Sinnesslöanstalt

Vanföresanstalt

Sjukhem

Gruppboestad

Hospital at home

Vård i hemmet

Bostad med särskild service

Hemmasjukhuset

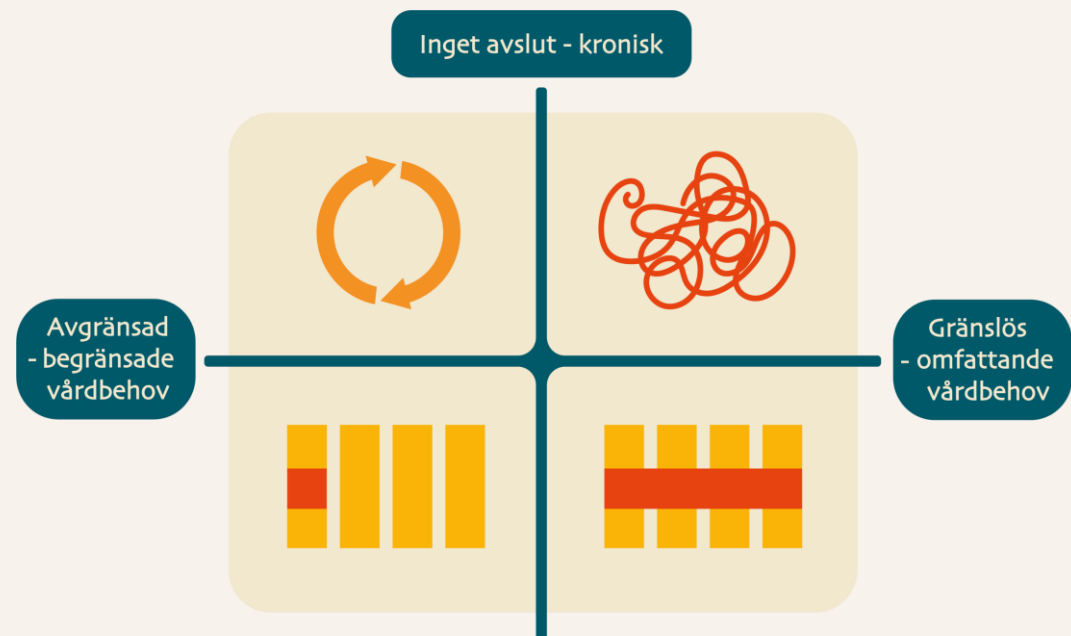
Hospice

Vårdplats

HVB

Ordinärt boende

Särskilt boende

När vården flyttar hem

Flera perspektiv

Personens perspektiv

Fördelar

Del av familjelivet.

Ökad trygghet och komfort i en
välkänd miljö.

Minskad risk för sjukhusrelaterade
infektioner.

Mer självbestämmande och
delaktighet i sin vård.

Maktförskjutning.

Dokumenterad överenskommelse.

Utmaning

Risk för ensamhet eller brist på stöd
om anhöriga inte finns nära.

Svårigheter att hantera avancerad
medicinsk utrustning eller
behandlingar hemma.

Risk för ojämlikhet – inte alla har ett
hem som är anpassat för vård.

Tvång eller frivillighet- vems
perspektiv? Villkor?

Dokumenterad överenskommelse.

Anhörigas perspektiv

Fördelar:

Möjlighet att vara nära och stötta sin närstående.

Mer insyn i vårdprocessen.

Familjelivet.

Mer koll – lindra oro.

Relation - lättare att fråga.

Utmaningar:

Ökad belastning och ansvar, ibland utan tillräckligt stöd.

Risk för utbrändhet eller psykisk ohälsa. Återhämtning?

Svår balans mellan privatliv och vårdroll.

På vems villkor? Överenskommelse?

Barnets rätt

Stöd för egenvård – vems ansvar.

Synliggör brister och förmåga.

Personalens perspektiv

Fördelar:

- Personen blir synlig, stärkt möjlighet till personcentrerad vård.
- Bättre förståelse för patientens livssituation.
- Relation till personen och familj.
- Ev stärkt möjlighet att vara proaktiv.

• Utmaningar:

- Svårt att kontrollera arbetsmiljö.
- Säkerhetsrisker och ensamarbete.
- Risk för gråzon mellan yrkesroll och person
- Logistik kring resor, utrustning och dokumentation.
- Patientsäkerhet – gränser
- Delegerad vård, egenvård.

Samhälle och system

Fördelar:

Minskad belastning på sjukhus och vårdinrättningar.

Potentiellt kostnadseffektivt på lång sikt.

Främjar digitalisering och innovation (t.ex. distansmonitorering).

Utmaningar:

Kräver samordning mellan olika aktörer (kommun, region, privata aktörer m fl)

Risk för ökad belastning på kommunal vård och omsorg.

Samordning kräver systemkunskap och förståelse

Risk för att vården blir ojämlik beroende på bostadsförhållanden.

Behov av nya juridiska och etiska riktlinjer.

Klimat och miljö

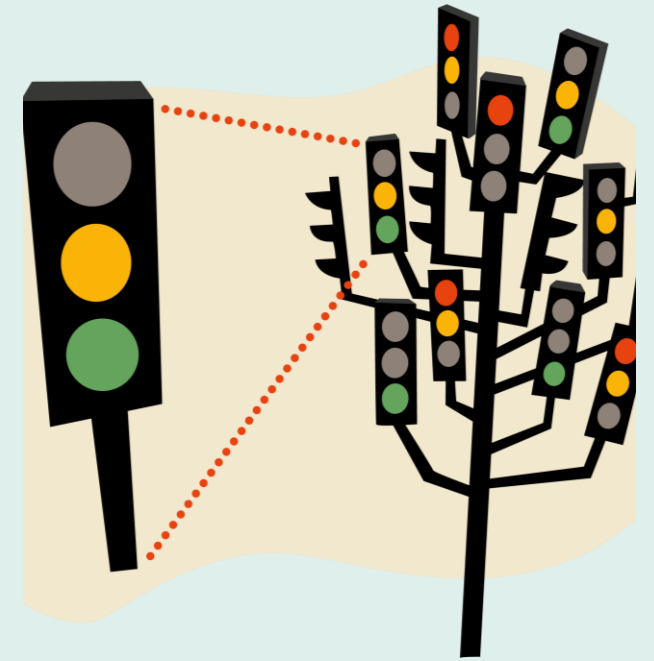
Är det nära vård?

Det beror på!

De organisatoriska mellanrummen

- Tränat länge på verksamhets - och professionsperspektivet
- " Mellan stolarna" - vem vill vara där?
- Bli bättre på att arbeta tillsammans - våga vara i mellanrummet
- Se HELA människan - behovet av många kompetenser och förmågor
  - Våga samskapa med personen/familjen
  - Kollegor med olika roller

Personens perspektiv

Trygghet & Självständighet.

Bästa möjliga hälsa.

Meningsfullhet.

Välbefinnande.

Värdigt liv.

Värdigt avslut.

Personal med kunskap.

Proaktiva arbetssätt som minskar risk.

Vi är på väg!

**Till en mer samordnad, samskapad,
proaktiv och tillgänglig vård och
omsorg, där relation är viktigt!**

Forskning & utveckling

[PER-modellen® - Socialchefsdagarna](#)

[När vården flyttar hem – Sironas analyser stödjer lyckad modell för äldre - Sirona Group](#)

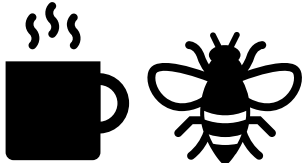
[PERCII-S – personcentrerad uppföljning av kommunal primärvård](#)

[När vården flyttar hem](#)

[Hållbart åldrande – Mälardalens universitet](#)

Tack!

Fikupa 09:35-10:05

SAMTALSKORT 1

Dela tankar i chatten –
[scanna QR-kod](#)

- Vad gör du redan idag för att uppmärksamma anhöriga?
- Vilka möjligheter skapar du som chef? Det kan handla om styrdokument, rutiner och kultur.

Utifrån er diskussion, fundera på om ni ser på stöd till anhöriga på olika sätt.

- Vilka vinster ser du för din arbetsplats/organisation i att uppmärksamma anhöriga?

Vad innebär det palliativa perspektivet?

Caroline Värnefors Sjuksköterska
Peter Ekevig Överläkare
Palliativa teamet Karlstad

Fall från verkligheten

Fall från verkligheten: Tomas 48 år

- Socialt
  - Familj – fru, två döttrar 14 år och 17 år
  - Begränsad ekonomi
  - Hög integritet
- Sjukdom
  - Malignt melanom med hjärnmetastaser
  - Mycket trött, fysiskt begränsad, aptitlös, haft förvirringsepisod
  - Försämrad och remitterad till palliativa teamet
  - Livshotande på kort sikt

Fall från verkligheten: Tomas 48 år

- Anslutningsbesök
  - Laddning i rummet
  - Tackar nej till kommunala insatser och hjälpmedel
  - Tackar nej till samtalsstöd
  - Barnen inte informerade och inte närvarande
  - Kognitivt intakt
  - Kommunikationsbarriär av ångest

Fall från verkligheten: Mikael 41 år

- Socialt
  - Familj – två söner 10 år och 14 år med ex-fru, ny relation sedan 3 år
  - Öppen och ärlig kommunikation i familjen
- Sjukdom
  - Spridd bukspottskörtelcancer med levermetaser
  - PTC-drän och PeritX-drän
  - Trött, svag, buksmärta, aptitlös
  - Försämrad och remitterad till palliativa teamet
  - Livshotande på kort sikt

Fall från verkligheten: Mikael 41 år

- Palliativt konsultbesök på vårdavdelning
  - Patient och sambo närvarar – bygga allians
  - Samverkan med avd för symtomlindring
  - SIP – samordnad individuell planering
- Anslutningsbesök i hemmet
  - Sambo och barn närvarar tillsammans med Dsk, pall läk+ssk
  - Trygghetslarm
  - Insatser från Dsk 3 gånger/v
  - Erbjuds samtalsstöd (kontakt med skolhälsovård + Onk.klin psykosociala team)
  - Vårdplan vid försämring

Fall från verkligheten: Mikael 41 år

- Uppföljande besök
  - Barnens mamma + pats föräldrar närvarar
  - Att ligget steget före – vårdplan vid försämring förankras
  - Symtomlindring
  - Öppen kommunikation
  - Begränsningar i livet – Sorg
  - Acceptans och trygghet i rummet

Fall från verkligheten: Mikael 41 år

- Uppföljande besök
  - Barnens mamma + pats föräldrar närvarar
  - Att ligget steget före – vårdplan vid försämring förankras
  - Symtomlindring
  - Öppen kommunikation
  - Begränsningar i livet – Sorg
  - Acceptans och trygghet i rummet

Diskussion

- Autonomi
- Trygghet
- Kommunikation
- Samverkan mellan vårdenheter
  - Att ligga steget före
  - Barn som närstående
  - Att bygga förtroende
- Familjecentrerat perspektiv

Tack!

Caroline Värnefors Larsson – Peter Ekevig
251024

Vad säger forskningen om stöd till anhöriga?

Maria Samuelsson Forskare Malmö universitet

Närståendestöd i sjukvården

”Om vad stöd till anhöriga innebär - och vad som ofta saknas”

Det söm(n)lösa anhörigskapet

Oktober 2025

Karlstad

Maria Samuelsson

Sjuksköterska
Forskare

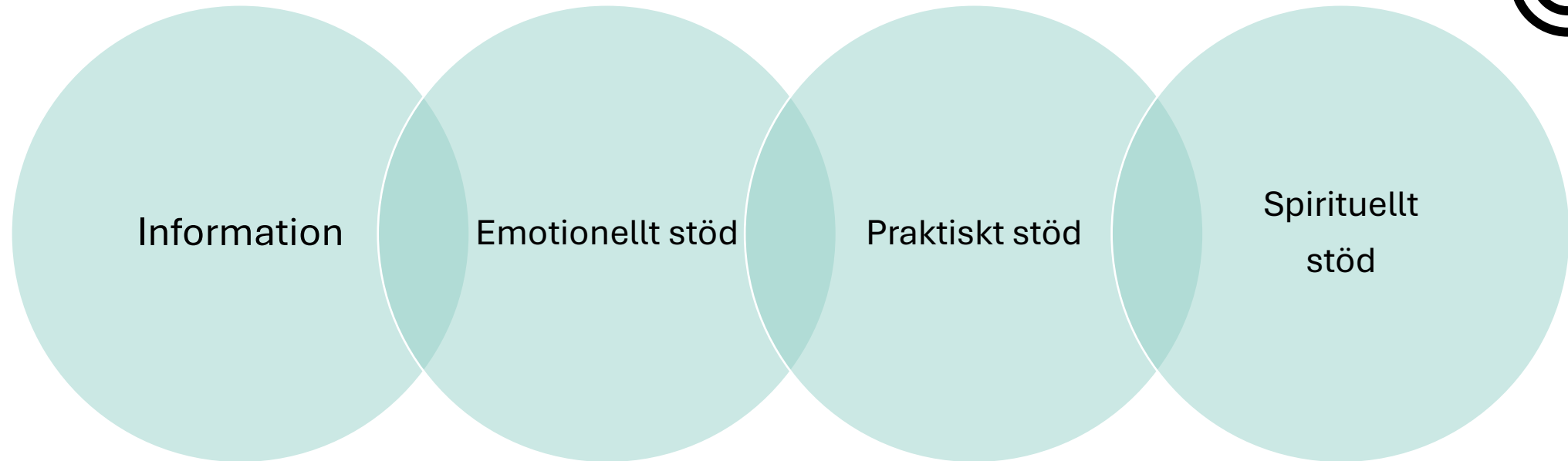

*Småpratade med en granne i tvättstugan.
Han frågade om fokuset för min avhandling.*

Sen berättade han om sin fru.

Närståendes behov av stöd

Närståendes behov av stöd

Närståendes behov av stöd

Vägen påverkas av

- Sjukdom och behandling
- Relationer
- Social situation
- Eget stöd
- Inre egenskaper

*”Men det skulle
inte vara möjligt
med våra
resurser”*

*”Var går egentligen
gränsen för vårt
uppdrag”*

*”**Patientens**
integritet”*

”Lagar”

*”Och jag menar, tänk om en
närstående känner sig riktigt, riktigt
nere? Vad är då mitt ansvar som
legitimerad sjuksköterska? De har
inte ens en journal här”*

A photograph of a classroom with a green chalkboard. Several students' hands are raised in the air, indicating an interactive session or a vote. The hands are in various positions, some fully open, some with fingers slightly curled. The background is a solid green chalkboard. The text "Så vad kan vi göra då?" is overlaid on the right side of the image.

Så vad kan vi göra då?

Jag blev **inbjuden** att följa med till besöket, vilket kändes bra. Jag uppskattade verkligen läkaren och sjuksköterskan. De var **medkännande** och vänliga och samtidigt **professionella** och **kompetenta**. De **informerade** oss utförligt och lät oss **ställa alla frågor** vi hade.

*”Jag tycker att det är bra att närstående **är med på samtalen**. Man märker när patienten börjar vandra i tankar och slutar lyssna. Då kan **närstående hjälpa till att komma ihåg information**.”*

” Jag tycker att det är bra att närstående **är med på samtalen**. Man märker när patienten börjar vandra i tankar och slutar lyssna. Då kan **närstående hjälpa till att komma ihåg information.**”

” Om hon dör tror jag inte jag kan behålla huset. Och hur ska vi berätta för barnen? Och barnbarnen? Jag ser att läkaren har frågat mig något **men jag uppfattade inte vad**”.

”De får chans att **ställa frågor** och jag frågar om det är något **de behöver**”.

”De får chans att **ställa frågor** och jag frågar om det är något **de behöver**”.

”Jag önskar att jag hade ställt andra frågor när jag hade chansen, men **jag visste inte vad jag skulle fråga**”.

*” Dessutom informerar jag dem om **möjligheten att träffa en kurator** om de behöver emotionellt stöd.”*

*”Kändes **fel att tänka på mina egna behov.** Det var ju inte jag som var sjuk”.*

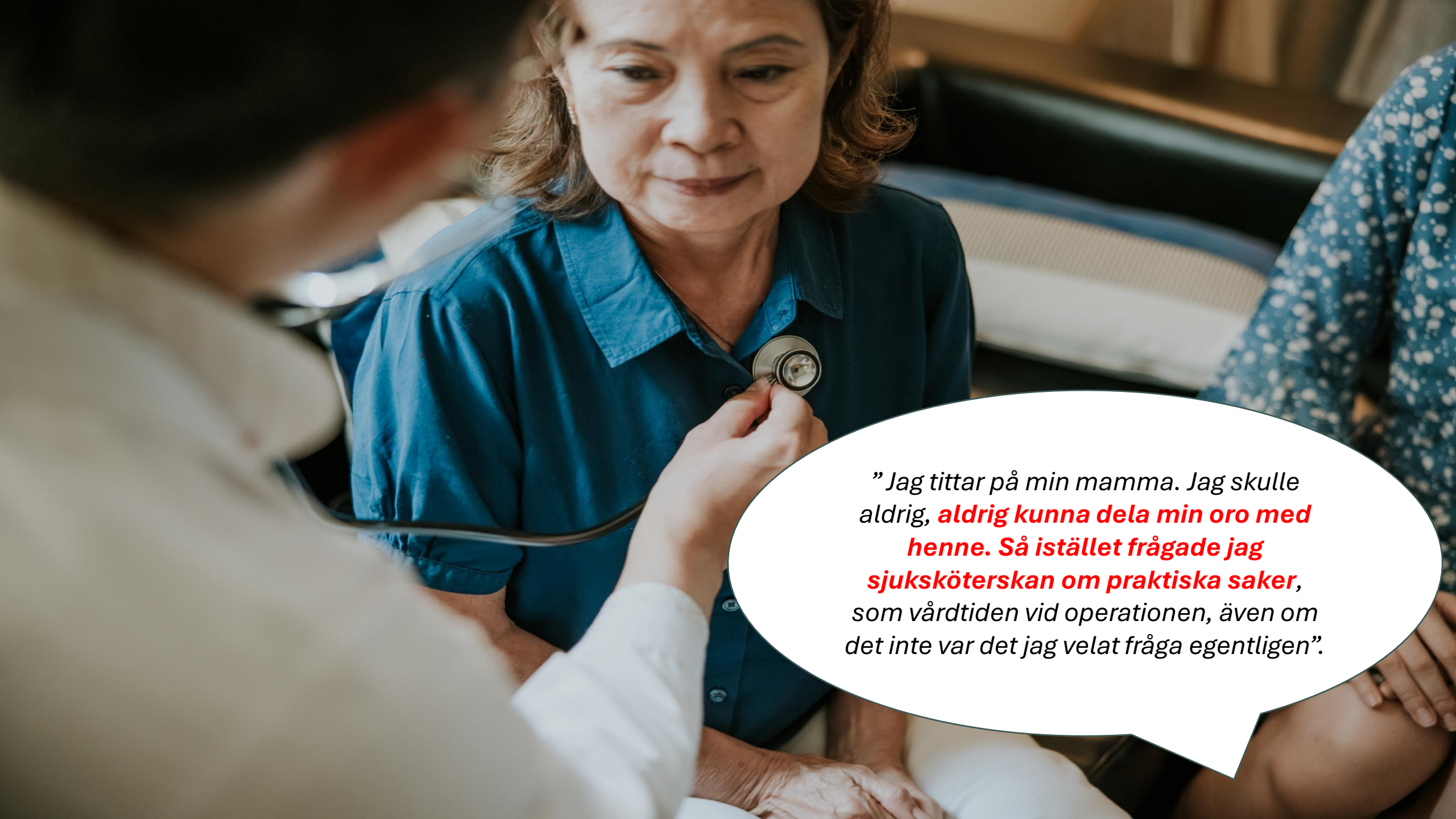
*” Dessutom informerar jag dem om **möjligheten att träffa en kurator** om de behöver emotionellt stöd.”.*

”Kändes **fel att tänka på mina egna behov.** Det var ju inte jag som var sjuk”.

”Just nu lägger jag allt annat **åt sidan** och fokuserar enbart på att stötta honom”.

” Dessutom informerar jag dem om **möjligheten att träffa en kurator** om de behöver emotionellt stöd.”.

”Jag tittar på min mamma. Jag skulle aldrig, **aldrig kunna dela min oro med henne. Så istället frågade jag sjuksköterskan om praktiska saker,** som vårdtiden vid operationen, även om det inte var det jag velat fråga egentligen”.

*”Närståendes frågor handlar nästan alltid om praktiska saker om patienten. **Jag antar att de inte har ytterligare behov av stöd**”*

*"Vi är så lättade!
Behandlingen är klar
och allt ser bra ut. **Nu**
först kan jag känna
alla känslor och
rädslor."*

A woman with dark hair in a ponytail, wearing a grey and white striped sweater and dark jeans, is sitting on a medical examination table. She is looking out of a large window that offers a view of a city with green hills. In the background, there is a medical monitor on a stand and a green chair. The room has a clean, modern feel with large windows and a grey floor.

*"Vi är så lättade!
Behandlingen är klar
och allt ser bra ut. **Nu
först kan jag känna
alla känslor och
rädslor.***

*"Patienten genomgick just uppföljningskontrollerna
och **vi var glada att kunna informera dem om att allt
ser bra ut.** Nästa möte är om två år.*

"Jag tror att jag skulle ha sagt "Ja" om jag hade erbjudits en terapeut nu, även om jag sa "Nej" tidigare. **Men då visste jag inte att jag skulle känna så här**"

"Vi är så lättade! Behandlingen är klar och allt ser bra ut. **Nu först kan jag känna alla känslor och rädslor.**"

"Patienten genomgick just uppföljningskontrollerna och **vi var glada att kunna informera dem om att allt ser bra ut.** Nästa möte är om två år."

A photograph of a classroom with a green chalkboard. Several students' hands are raised in the air, indicating an interactive session. The focus is on a hand in the foreground, while others are blurred in the background. The text "Så vad kan vi göra då?" is overlaid on the right side of the image.

Så vad kan vi göra då?

Take-home message

Take-home message

- **Se** de närmastående, **visa** att ni ser
- **Involvera** – efter önskemål
- **Information** muntlig och skriftlig:
  - Sjukdom, behandling
  - Vägen och skuggan
  - Stöd för egen del
- **Uppmuntra**
- **Erbjud stöd x flera**
- **Skapa relation**
- **Våga fråga!**

Varmt tack!

Maria.samuelsson@mau.se

FamCASP

Hur ser stödet till anhöriga ut i Värmland?

Jenny Wallin anhängkonsulent Arvika kommun
My Andersson anhängkonsulent Säffle kommun
Annelie Norström utvecklingsledare Region Värmland
Eva Lehtonen anhängsamordnare Forshaga kommun

Reflektioner

Gunilla Matheny dagens moderator
Matz Lindell anhörig

A close-up photograph of a person's hands holding a white ceramic bowl filled with green beans. The person is using silver tongs to serve the beans. In the foreground, a roasted bird, possibly a duck or chicken, is visible on a plate. The background is blurred, showing a person in a dark blue shirt. The text "LUNCH 11:50-12:50" is overlaid on the right side of the image.

LUNCH
11:50-12:50

Hur blir det med barnen?

Kim Högstrand
anhörig

När hela familjen sörjer – var finns hjälpen?

Maria Dahl Karlgren

Barntraumateamet

i Östergötland

Maria Dahl Karlgren
Socionom, krisstödssamordnare, relationell terapeut
maria.dahl.karlgren@regionostergotland.se

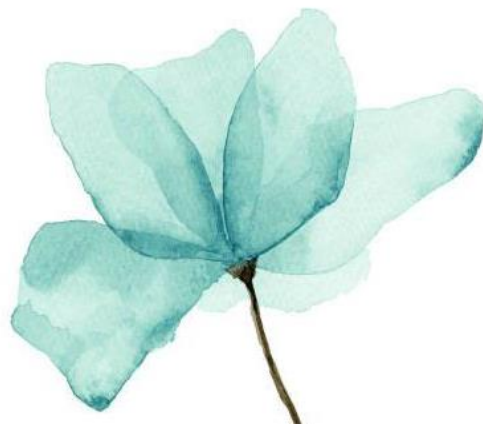
Till de nära:

*Håll mig inte utanför. Ge mig mod att gå in i sjukhus och bårhus,
glöm inte att jag har rätt att ta avsked. Det är ju sista chansen.
Låt mig vara med i besluten och bestyren kring begravningen och i
planerna för hur vi som är kvar kan leva vidare.*

Och till omgivningen:

*Se mig, säg något, gör något om än aldrig så lite. Vänd mig inte
ryggen.*

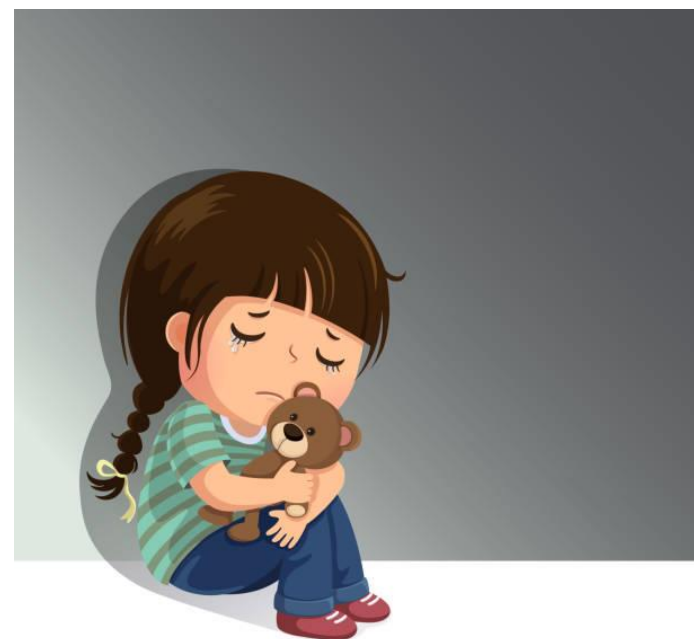
Ur boken *Du är hos mig ändå*, Suzanne Sjöqvist

Idag ska vi prata om

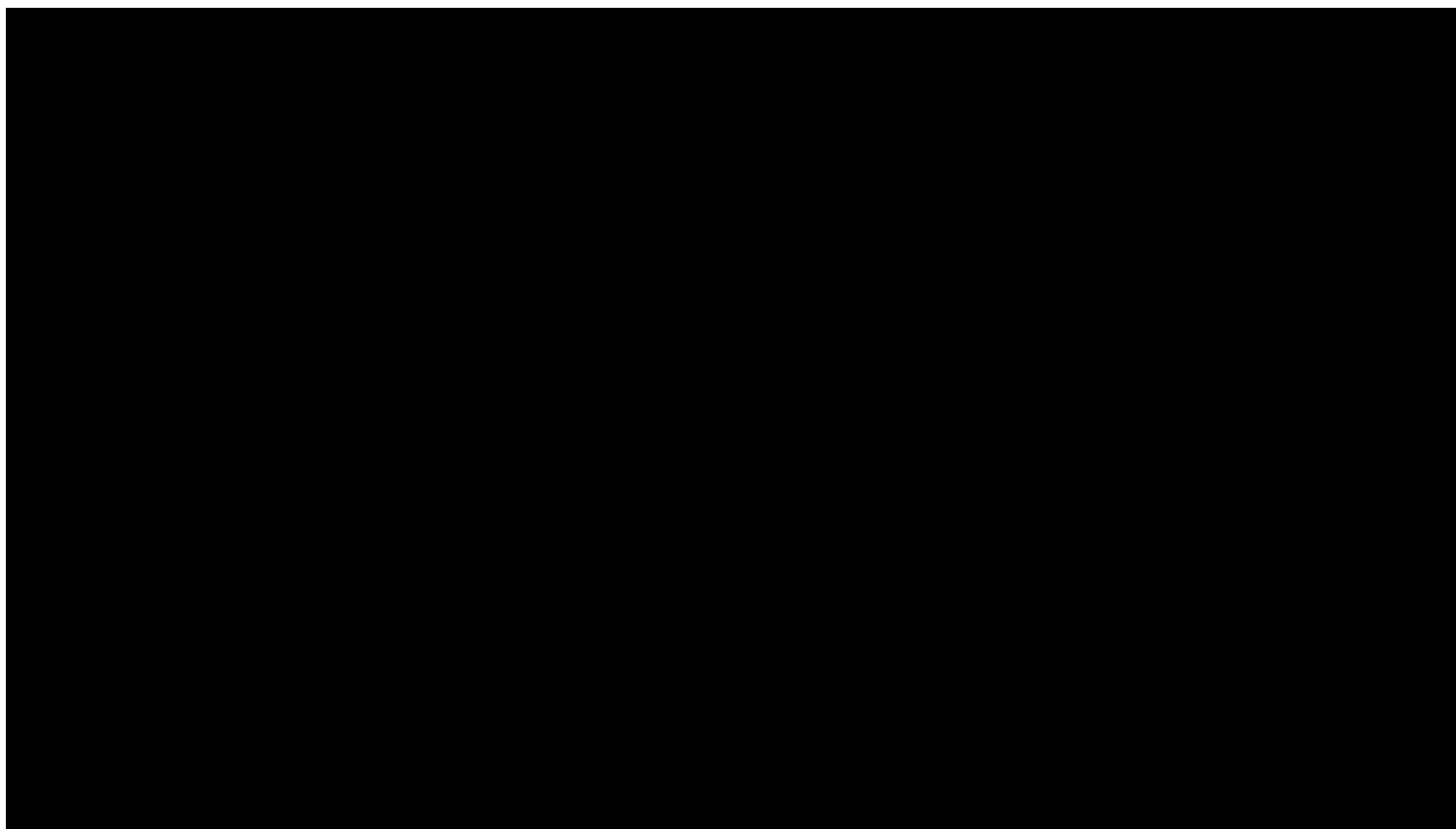
- Varför ett Barntraumateam?
- Vad gör Barntraumateamet?
- Barn som förlorar sin förälder
- Att prata om det svåra
  - Hur gör man då?

behov

Till att börja med...

Varför ett barntraumateam?

”Om barnets förälder eller någon annan som barnet varaktigt bor tillsammans med har någon psykisk störning, fysisk sjukdom, missbruk eller oväntat avlider, ska enligt HSL barns behov av information, råd och stöd beaktas”

5 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL

Varför ett barntraumateam?

- Att förlora en förälder är en av de mest påfrestande händelser som kan drabba ett barn och ökar risken för att genom livet lida av bland annat:
  - Psykiska problem på kort och lång sikt
  - Fysiska problem
  - Skolproblem
  - Beteendeproblem
  - Ekonomiska försämringar
  - Problem i arbetslivet
  - Dödlighet

Barntraumateamet

- Vårt uppdrag

Krisstöd, stöd & behandling till barn och ungdomar 0-18 år
som drabbas av:

- Plötslig död inom familjen
- Vuxen i familjen som fått allvarlig plötslig sjukdom
- Andra trauman än dödsfall i familjen
- Stöd, information och utbildning till yrkespersoner inom vård, förskola/skola och socialtjänst gällande barns sorg- och krisreaktioner

Hur kommer vi in?

- Alla kan ringa!
- Svarar de flesta vardagar 8-16
- Akutuppdrag
- Ofta blir första insatsen hembesök inom 24 timmar
- Vanliga remittenter: LAH, barnhälsan, elevhälsan, onkologen, IVA, egenremiss, vuxenpsykiatri, blåljusorganisationer och BUP
- Familjen själv eller skolan
- Socialtjänst
- Deltar i regionens krisstödsgrupp

Vad gör Barntraumateamet?

I det akuta skedet

- Förberedelse inför döden
- Krisstöd
- Visning- avsked
- Information och rådgivning
- Kontakt med samverkanspartners
- Begravning

Över tid

- Uppföljning
- Information och rådgivning
- Stöd och behandling vid behov
- Kontakt med nätverk & samverkanspartners

Barn som förlorar sin förälder- Reaktioner, behov & bemötande

Varför ska barn vara delaktiga?

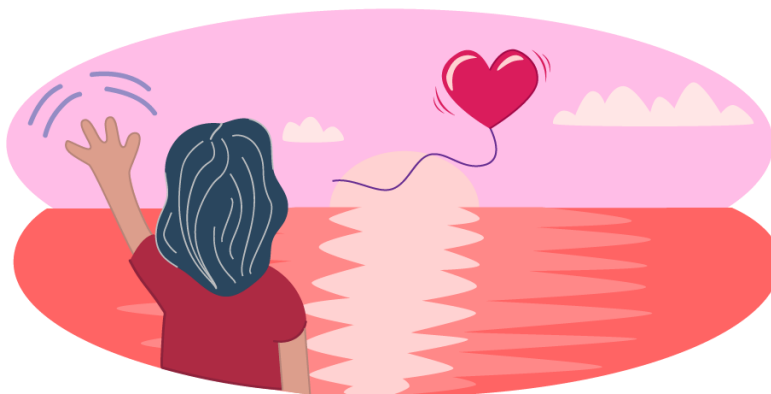
- För att dom också är en del av familjen
- Begriplighet
- Livsavgörande minnen
- En viktig del i sorge- & läkandeprocess
- Minskad risk för traumatisering
- Möjlighet till avsked

Barns rätt till avsked

- För att känna sig delaktiga - förebygger känslan av utanförskap
- För att förstå - överklighetskänslan kan brytas
- För att få säga hej då - att få känna och vara nära
- För att få sörja - sätta igång bearbetningen av det ofattbara

Barn som förlorar förälder– hur ska vi berätta?

Barn i alla åldrar mår bättre av att få veta än att inte veta!

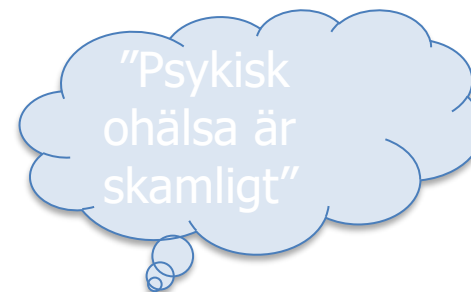

- Saklig och sann information – åldersadekvat
- Helst anknytningsperson – ibland är det du!
- Berätta så snart som möjligt

Varför berätta som det är?

- En dag får barnet veta
- Andra vet
- Vid suicid- Barnet har levt med en psykiskt sjuk eller missbrukande förälder – blir begripligt
- Allt annat blir en osanning
- Hjälper till att minska stigma - fysisk/psykisk sjukdom

Så här säger vi

- Barn vill veta:
  - Vad har hänt?
  - Varför?
  - Hur?
  - Var det mitt fel?
  - Vad ska jag säga till andra?

Han hade en
tankesjukdom

Han har
tagit livet
av sig

Hon har
dödat sig
själv

Han
hängde
sig

Det var
sjukdomens
fel!

Hon tog för
mycket
medicin

Mamma trodde att ni
skulle må bättre utan
henne!

Pappa är
död

Barn som förlorar förälder- Reaktioner & behov

- Önskan om normalitet – Tillbaka till rutiner, information till nätverket
- Övergivenhet, sorg – Ökat behov av närhet, vila, sömn
- Förändrad aptit – ät ofta och lite, sorg tar energi
- Inte förstå vad som hänt - Sann information, svar på frågor, delaktighet i ceremonier
- Känslighet för separationer, rädsla för ytterligare förluster - Försäkran om att andra finns kvar

Barn sorg är randig!

Barn som förlorar förälder- Reaktioner & behov

- Kontrollförlust – Ge information & kontroll
- Tillfällig regression – Normalisera & möt behovet
- Mardrömmar – Förstå kroppens egna bearbetning
- Kroppsliga symtom – Psykoedukation, avslappning
- Minskat intresse för social samvaro eller tvärtom

Barn som förlorar förälder- Reaktioner & behov

- Känsломässiga reaktioner – Olika behov utifrån personlighet och mognad
- Skuldkänslor – Skuldavslastning
- Fantasier och önskningar om att själv dö – Våga utforska & fantisera
- Koncentrations- och minnessvårigheter – Sänkta krav!

Nya utvecklingsfaser-
nya behov
av bearbetning!

Hur gör man då?

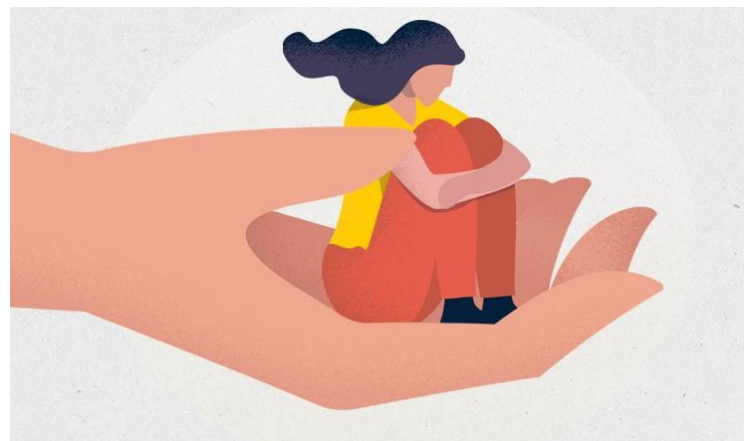
- Identifiera dina egna tankar, känslor och reaktioner
- Använd kollegial handledning
- Vad vet barnet?
- Vad vill barnet veta?
- Vad vill föräldrarna berätta?
- Samverka- vilka har svaren?
- Prata klarspråk
- Tänk "laga köttbullar"

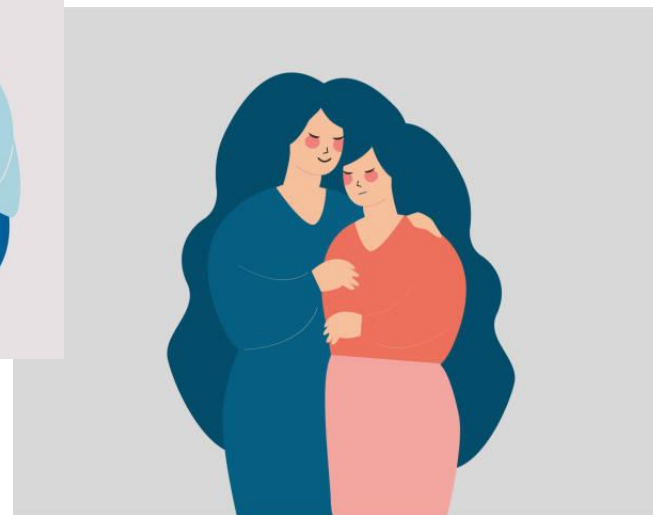
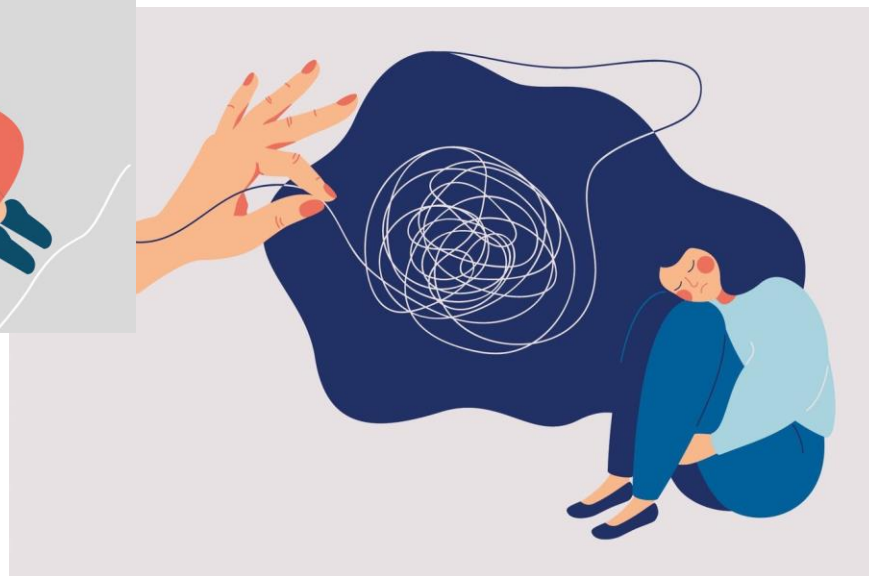
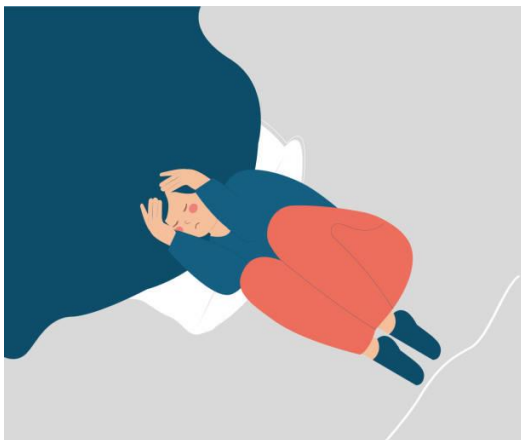
”Laga köttbullar”

- Var lugn
- Var nyfiken
- Var orädd – var modig!
- Våga säga fel
- Tala med åldersadekvat språk
- Se till att händelseförloppet blir begripligt

Från ensamhet & förvirring till gemenskap & begriplighet

Tack för att ni lyssnade!

Lästips!

Nka^{TM}

- Bok: "När en förälder plötsligt dör" av Ken Chesterson
- "Because I'm Also Part of the Family. Children's Participation in Rituals After the Loss of a Parent or Sibling: A Qualitative Study From the Children's Perspective" Gunn Helen Søvting, Atle Dyregrov, Kari Dyregrov
- "When Children Participate in the Death Ritual of a Parent: Funerary Photographs as Mnemonic Objects" Laurie M.C. Faro
- "Children's Understanding of Funeral Ritual" Phyllis R. Silverman and J. William Worden
- "Effekt av metoder för stöd till barn när en förälder avlider"
Kortversion av Kunskapsöversikt 2014:1, NKA

Sorg – sjukt eller friskt?

Lars Öhrmalm

Leg. läkare, medicine doktor, specialist i vuxenpsykiatri

Fikupa 14:45-15:15

SAMTALSKORT 2

Dela tankar i chatten –
[scanna QR-kod](#)

- **Önskelista:**

Lista tre förutsättningar som skulle göra det lättare för dig att uppmärksamma och vägleda anhöriga till rätt stöd.

- Vad skulle du kunna göra mer av för att anhöriga ska uppmärksammas och ges rätt stöd?

Hur hör det ihop?

Ingrid Lindholm

Möjliggörare Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA)

Hur hör det ihop?

Ingrid Lindholm

Möjliggörare/praktiker, Nationellt kompetenscentrum anhöriga,
Nka

2025-10-24

Innehåll

- Om Nka och på gång just nu
- Nationella anhörigstrategin
- Ny socialtjänstlag
- Nationell strategi psykisk hälsa och suicidprevention
- Nära vård
- Stärkt stöd till anhöriga
- Förslag till lagändringar
- Sammanfattning

Nka:s uppdrag

Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) arbetar på uppdrag av Socialdepartementet för att långsiktigt stärka kunskapen och kompetensen inom anhörigområdet. I vårt uppdrag ingår bland annat att:

- Vara ett expertstöd till kommuner, regioner och enskilda utförare i frågor som rör stöd till anhöriga, samt att stödja och underlätta utveckling och implementering av anhörigstöd i berörda verksamheter.
- Samla in, strukturera och sprida kunskap och forskningsresultat.
- Bidra till utveckling av metoder, verktyg och utbildningar för personal och anhöriga.

Område och arbete i partnerskap

- Nka arbetar tillsammans med anhöriga, närstående, kommuner, regioner, enskilda utförare, organisationer, personal och beslutsfattare för att bidra till utvecklingen av ett evidensbaserat och effektivt anhörigstöd.
- Verksamhetsområdet omfattar alla anhöriga oberoende av den närstående personens ålder, sjukdom, diagnos eller funktionsnedsättning.
- Nka har ett särskilt uppdrag att vara ett nationellt kunskapsstöd för föräldrar och andra anhöriga till personer, företrädesvis barn och unga, med kombination av flera omfattande funktionsnedsättningar och medicinska behov.

Spridning av kunskap

- Webbplats, nyhetsbrev, rapporter, kunskapsöversikter, artiklar, reportage, nyheter i media och sociala medier, informationsmaterial.
- Digitalt bibliotek med litteratur, artiklar och rapporter inom anhörigområdet.
- Granskar och förmedlar de senaste resultaten inom forskning kring anhöriga och anhörigstöd.
- Anordnar, deltar och är samarbetspartner vid konferenser, föreläsningar, webinarier och presentationer.

Webbplats: www.anhoriga.se

Facebook: [Nka.anhoriga](https://www.facebook.com/Nka.anhoriga)

Instagram: [nka_anhoriga](https://www.instagram.com/nka_anhoriga)

LinkedIn: [Nationellt kompetenscentrum anhöriga](https://www.linkedin.com/company/nationellt-kompetenscentrum-anhoriga)

På gång

- BLN- en metod för att skapa konkret förändring
- Artikel om familjeperspektiv [“Where are we on the Road Towards Family-focused Practice in Mental Healthcare?” - Perspectives from a Swedish/Norwegian Research Collaborative | Community Mental Health Journal](#)
- Material för yrkesverksamma anhöriga
- Digitalt stöd för anhöriga, 29 okt
- Konferens om stöd till anhöriga vid psykisk sjukdom, 14 nov

Nationell anhörigstrategi – inom hälso- och sjukvård och omsorg

De tre huvuddragen

- att den närstående får bra vård och omsorg
- att insatserna till den närstående ges med ett anhörigperspektiv
- att det finns stöd att få för egen del som anhörig
- frivilligheten

Ett "anhörigperspektiv" – vad menas med det?

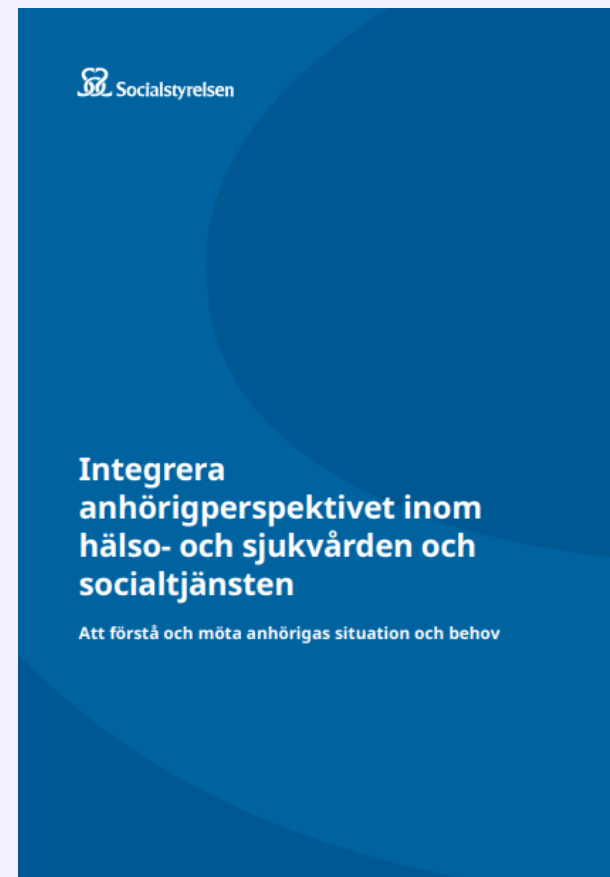
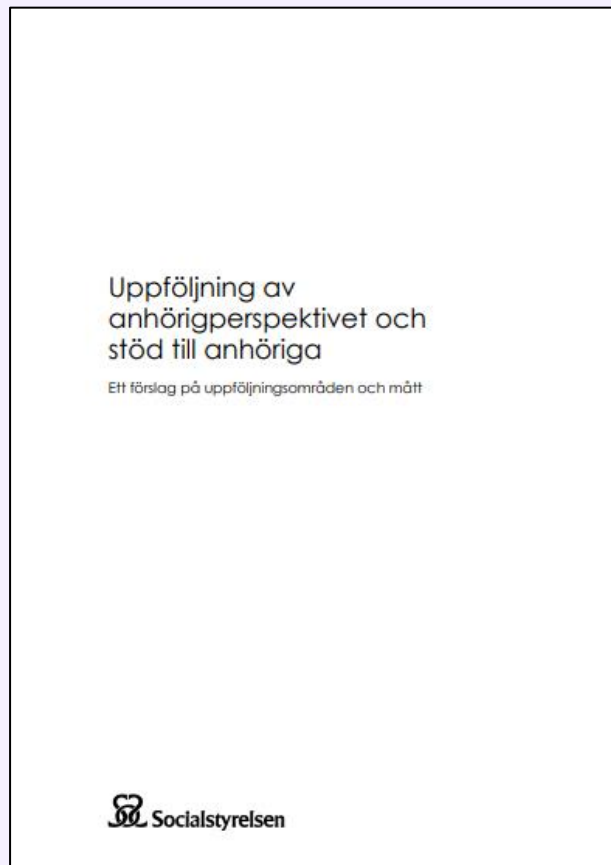
- Ett förhållningssätt som innebär att personal inom vård och omsorg – på alla nivåer
  - ska se och lyssna på anhöriga
  - hålla dem informerade
  - uppmärksamma deras behov av stöd för egen del
- Personalen ska också ha kunskap om vad det innebär att vara anhörig och ge omsorg
- I strategin betonas att det här förhållningssättet ska följa med genom hela vård- eller omsorgsresan

Vilken typ av eget stöd efterfrågar anhöriga?

- Anhöriga är ofta i behov av olika typer av stödinsatser för egen del. Det kan handla om utbildning, stödsamtal, avlastning och ekonomisk stöd.
- Stödet ska präglas av en proaktiv, individanpassad, förebyggande och uppsökande insats
- Stödet också behöver erbjudas i god tid, genom flera kanaler och vid upprepade tillfällen eftersom anhörigas behov, och insikten om de egna behoven, förändras över tid

Uppdrag inom ramen för strategin

Nationell strategi psykisk ohälsa och suicidprevention

- **Vision:** Ett samhälle som främjar en god och jämlik psykisk hälsa i hela befolkningen och där ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord
- 10 år, partiöverskridande
- 26 myndigheter gått samman
- [Det handlar om livet – nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention - Regeringen.se](#)

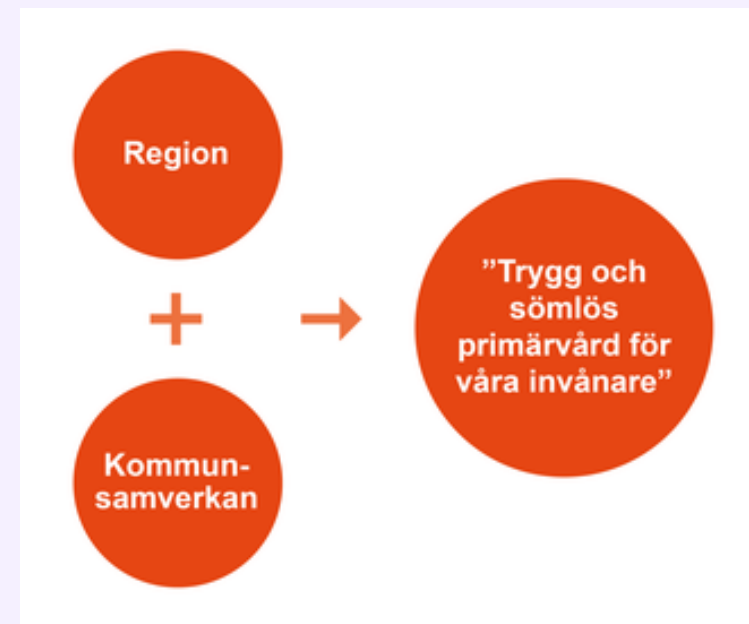
Nationell strategi psykisk ohälsa och suicidprevention

Övergripande mål

- En förbättrad psykisk hälsa i hela befolkningen
  - Färre liv förlorade i suicid
  - Minskade påverkbara skillnader i psykisk hälsa
  - Minskade negativa konsekvenser på grund av psykiatriska tillstånd.
-
- Nu fortsätter arbetet med konkreta handlingsplaner
  - Lyfter utredningen Stärkt stöd till anhöriga

Nära vård

- Omställningen innebär samskapande med invånare och flyttar fokus till att arbeta mer:
- personcentrerat
- sammanhållet
- proaktivt
- hälsofrämjande
- Primärvården är navet
- Kopplingen till ny socialtjänstlag
- Vad innebär det här för anhöriga? Större belastning när mer vård sker i hemmet, eller möjlighet till digitala hjälpmedel och personcentrerad anpassning?
- [Gemensam plan primärvård | SKR](#)

Socialtjänstlagen

13 Kap 9

Stöd till den som vårdar eller stöder en närstående

”Socialnämnden ska erbjuda stöd till den som vårdar en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk och till den som stöder en närstående med funktionsnedsättning”

Ny socialtjänstlag sedan den 1 juli i år

Uppsökande och förebyggande

Insatser ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet

Stärkta insatser för äldre och de som vårdar eller stöder en närstående

- Utredning Stärkt stöd till anhöriga
- Konkreta lagändringar
- Förväntas träda i kraft 1 juli 2026
- Anhöriga är en utsatt grupp
- Ojämnt över landet

Föreslagen lagändring för stödet till anhöriga

- Föreslagen lagtext SOL (2025:400) 13 kap 9 §
- Socialnämnden ska erbjuda stöd till
  - 1. den som vårdar **eller stöder** en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk, och
  - 2. den som stöder en närstående med funktionsnedsättning.
- *Stödet får ges i **form av information, vägledning och annat stöd.***
- *Socialnämnden ska erbjuda en **stödkontakt** till den som vårdar eller stöder en närstående enligt första stycket och som har ett behov av stöd. Stödkontakten ska tillgodose den enskildes behov av anpassad information och vägledning samt anpassat stöd med att planera åtgärder som kan behöva vidtas.*

Förslag av införande av stödkontakt för anhöriga

- En stödkontakt ska ges den som vårdar eller stöder en närstående
- **Regeringens bedömning:** *Stödkontakt bör få tillhandahållas utan individuell behovsprövning*
- **Uppgifter:**
  - Identifiera relevanta frågor i den enskildes situation
  - Informera om ansvar och **vilka insatser som finns** (kommun/region/stat, skola, civilsamhälle)
  - **Vägleda och hänvisa** till rätt instans, **förmedla kontakter**
  - **Planeringsstöd:** ge överblick, **prioritera insatser**, strukturera ordning i vilka kontakter/åtgärder som behövs; kan **följa med på möten** som stöd
- **Avgränsning:**
  - **Inte ombud/biträde/koordinator/samordnare**
  - **Ej medicinsk/diagnosvägledning** – det sker i hälso- och sjukvården (t.ex. **fast vårdkontakt** och **fast läkarkontakt**; se *prop. 2025/26:19*, Patentlagen 2014:821)
- **Kompetens:** Kommunen bedömer lämplig kompetens lokalt; **inga särskilda kompetenskrav i lag/förordning**

Fast omsorgskontakt i SÄBO (särskilda boendeformer för äldre)

- **Fast omsorgskontakt i SÄBO**
  - Krav på **fast omsorgskontakt** utökas till **särskilda boendeformer för äldre (SÄBO)**.
- Referens i gällande lag: **11 kap. 7 §** (fast omsorgskontakt för hemtjänst) och **8 kap. 4 §** (definition av särskild boendeform för äldre). Remissen föreslår utvidgning till SÄBO.

Förslagen lagtext SOL (2025:400) 10 kap 7 §

Den som har hemtjänst *eller bor i en sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § första stycket* ska erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte är uppenbart obehövt.

Den fasta omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när *insatserna* verkställs.

Barn som berörs av närståendes sjukdom/dödsfall

- **Socialnämndens ansvar för barn** som behöver stöd när en närstående är allvarligt sjuk eller oväntat avlider **tydliggörs**.
- **Insatser för barn** kan omfatta **information, vägledning och annat stöd** enligt bestämmelsen om stöd till den som vårdar eller stöder en närstående men även övriga insatser som är särskilt riktade till barn kan komma i fråga.
- Stödet **anpassas efter barnets behov, ålder och mognad**

Förslagen lagtext SOL (2025:400) 18 kap 13 §

Insatser till barn vars närstående har vård- eller stödbehov

Socialnämnden ansvarar för att ett barn som har behov av stöd med anledning av att en närstående är allvarligt sjuk, har en funktions-nedsättning eller andra allvarliga svårigheter eller oväntat avlider, får de insatser som barnet behöver.

Vårdens ansvar för barn- förtydliganden

Förslagen lagtext HSL (2017:30) 5 kap 7 §

Vårdgivaren ska utifrån ett barns behov erbjuda information, råd och stöd **till barnet** om barnets förälder, **syskon eller styvsyskon**, eller någon annan vuxen som barnet bor tillsammans med

1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada,
3. har ett missbruk av alkohol, annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar,
4. utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp, *eller*
5. *oväntat avlider.*

Förslagen lagtext PSL (2010:659) 6 kap 5 §

Hälso- och sjukvårdspersonalen ska särskilt **uppmärksamma** ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder, **syskon eller styvsyskon**, eller någon annan vuxen som barnet bor tillsammans med

1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada,
3. *har ett missbruk* av alkohol, annat beroendeframkallande medel *eller spel om pengar,*
4. utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp, *eller*
5. *oväntat avlider.*

Avlösarservice även utanför hemmet

- **Avlösarservice** behöver **inte längre utföras i hemmet** (ökad flexibilitet).
  - Gällande insats: **LSS 9 § 5 (avlösarservice i hemmet)**. Ändrar så att platsen inte begränsas till hemmet.
  - LSS (1993:387)

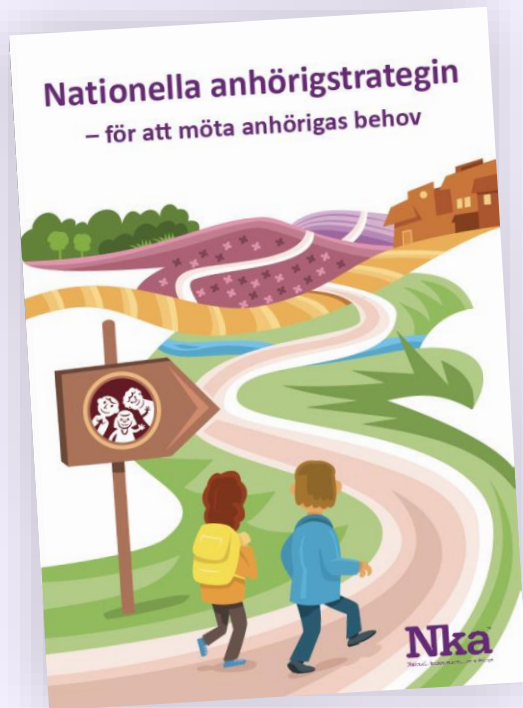
Regionernas uppdrag: förebygga ohälsa

”Regionerna har till skillnad från kommunerna ingen uttalad skyldighet i lag att erbjuda stöd till vuxna anhöriga. Hälso och sjukvården ska dock, enligt 3 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), arbeta för att förebygga ohälsa”

Sammanfattning

- Det rör på sig!
- Tack!
- Varför anhöriga?
- Ingen människa en ö
- Till er: Vad gör du nu konkret efter den här dagen?

Folder: Nationella anhörigstrategin

1. Att välfärdens insatser till den närstående fungerar
2. Att insatser till den närstående ges med ett anhörigperspektiv
3. Att anhöriga kan ha behov av stöd för sin egen del

14:e november 2025

Inspirationsdag om anhörigstöd vid psykisk ohälsa

Nka^{TM}
Nationellt kompetenscentrum anhöriga

NSPH

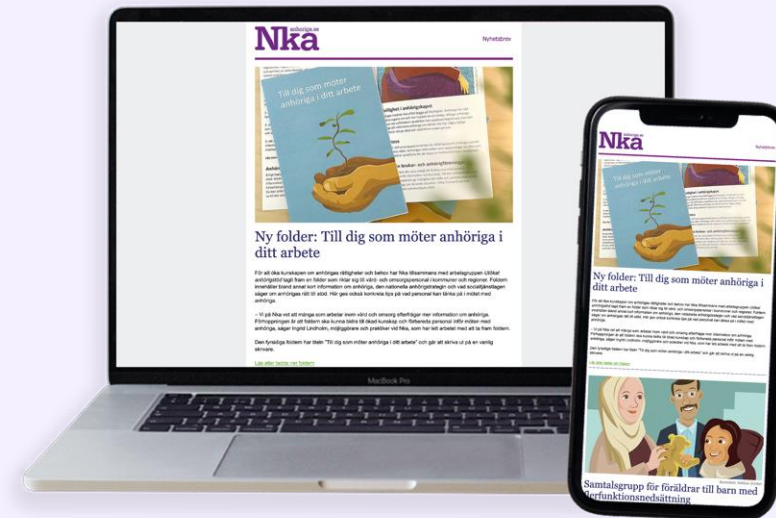
RIKSFÖRBUNDET
(H)JÄRNKOLL

Nka^{TM}
Nationellt kompetenscentrum anhöriga

Nka:s nyhetsbrev

I Nka:s nyhetsbrev kan du läsa om aktuella händelser, forskning och senaste nytt inom anhörigområdet.

Prenumerera: www.anhoriga.se/prenumeration

Kontakt:

Ingrid Lindholm

ingrid.lindholm@anhoriga.se

Nka^{TM}

Nationellt kompetenscentrum anhöriga

www.anhoriga.se
info@anhoriga.se

